

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Nicolai Hieronymi Gvndlingii J. C. Ivs Naturæ ac Gentivm

Gundling, Nicolaus Hieronymus

Halæ Magdebvrgicæ, 1736

Cap. XX.

urn:nbn:de:gbv:45:1-208

CAP. XX.
DE DOMINIO.

§. I.

MEum & tuum parit omne bellum tam ante pacta, quam post pacta: eoque *res obiecta* nostræ disciplinæ est præcipua.

§. II.

Ergo de DOMINIO agendum, quod sine *meo* vix intelligitur atque *tuo*: idque loco definitionis inferuiat nobis *tantisper*.

§. III.

Sed non fuit ab initio statim meum tuumque singulare.

§. IV.

Nam etsi res omnes DEUS velut in medio constituit, vt homines, quoad necessarium atque vtile, iisdem vterentur; non tamen in dominia (*) statim vniuersæ itemque singulæ sunt descriptæ, cum iure excludendi reliquos.

(*) Noli communionis *positiua*, aut *negatiua* vocabulis vti: cum sine iis res ipsa intelligatur multo clarius. *Positiua* namq; commune dominium est: *Negatiua* res quidem nullius ponit;

sed quid prodest tum communionis
 vocula, & idea? Vbi communicio, ibi
 coniunctio. Quid est *negatiua*? Si
 negatur, res esse communes, cadit
 communicio: si negatur, res esse ali-
 cuius in genere, *ἀτοπῶ* loquimur;
 si in specie, verum dicitur; sed an-
 tequam hanc distinctionem audiat
 quisquam, iam sane cognoscitur res
 ipsa, cum vicissim isti *termini* & ob-
 scuri sint, ambigui, male excogitati,
 variisque altercationibus locum re-
 linquant. Pari ratione illi me inge-
 rere disceptationi vereor, dominium
 ne statim cum hominis ortu sit co-
 ortum? Pugnatur quippe Andabata-
 rum more. *Hic* dominium vocat v-
 sum rerum cum abusu coniunctum;
ille. vbi reliqui excluduntur omnes,
 nec quisquam admittitur ad rei usum;
 nisi solus iste, qui se dominum vo-
 cat, remque, etsi non indiget illa, ceu
 propriam tenet seruatque. Quod in-
 dicio est, meras *λογωμαχίας* hic oc-
 currere, vno *dominium* sic, altero a-
 liter desinente. Igitur semper mihi
 hæc ICtorum ac philosophorum con-
 trouersia notissimæ liti similis est vi-
 sa, quæ inter Joannem XXIII &
 Franciscanos, tempore Ludouici Ba-
 uari, exarsit, negantibus Monachiis,
 se aliquid proprii habere, adfirmante
 in contrarium Pontifice, stultum esse,
 negare proprietatem ea in re, quam
 inter-

interea pro arbitrio comedunt deglutiuntque mendicantes Monachi. Amoena est argumentorum in utramque partem adlatorum recensio a *Dupino* suscepta; quem videfis.

§ V.

Quamobrem origo dominii singularis *facto* hominum adtribuenda est.

§. VI.

Hoc *factum* MODVS ACQVIRENDI DOMINIVM dicitur.

§. VII.

Qui vel *originarius* est, vel *derivatiuus*.

§. VIII.

ORIGINARIJ nomen *occupatio* tuetur.

§. IX.

OCCVPATIO rerum autem propterea *necessaria* fuit, quod homines, quorum *numerus* valde est auctus, non omnes rebus eorum arbitrio atque vsui permissis vtuntur *cum ratione*, quemadmodum *cap. III. §. 26. seq.* est ostensum.

§. X.

Et *occupare* eosdem *successu temporis* potuisse res sibi donatas, partim DEI donantis CONCESSIO clarum red-

dit, partim ratio, quam *cap. III. §. 40.* suppeditauimus: quæ concessio *TITVLVS* poterit appellari. Differunt enim *modus acquirendi* atque *titulus* vt *CAVSSA* dominii *proxima & remota*. Cum enim quæritur hoc loco, quare dominus fiam, recte & *proxime* respondetur: *quia occupauit*. Amplius si quis instet rogetque, cur *occupare potuerim?* regeritur bene, *quia res erat nullius* atque in medio a summo Numine posita, & ad occupandum exposita. Causa hæc non est proxima, sed *paullulum* ab hac *distans* simulatque magis *iuris*, quam *facti*.

§. XI.

Dixi, *successu temporis*. Neque enim credibile fit, statim *uniuersa* fuisse occupata. Ipsa experientia ostendit, occupari hodiernum *plura* nondum acquisita.

§. XII.

Qui aliquid *occupat* animum habendi apprehendendique ostendit; idque *clare*.

§. XIII.

Ostensio hæc vel *verbis* fit, vel *factis*. Plerique veterum *Jctorum factum* requisuere & *casionem*: *Caii* ac *Labeonis* exemplo etymologiam verbi *occupare* secuti.

§.XIV.

§. XIV.

Hinc *corporalem apprehensionem* flagitarunt, utque manu velut atque hausta prematur captum. Quod vulneratum, *nondum* credebant *occupatum*. TREBATIVS contra, quem interea posteriores Jcti exhibilarunt ferè. Ego vero, quod ad rem, *Trebatium* iure censeo defendendum. Ponitur enim iam, rem capiendam esse nullius. Capturam initium habeat necesse est; inque primis cum capitur *fera*, initium aliquando a vulneratione fit, acceditque *persecutio*, in qua me impedire nemo poterit *rationi* & iuri innixus; si intelligat, me vulneratum animal persequi: quod luculentius deduxi in dissertatione vernacula: Von Erlangung des Eigenthums ohne Be- rührung und körperliche Bewahrung §. IX. Gundlingian. part. XXXI. obs. 1. Jctus *Caius* consequa ratione vix argumen- tatur, quando putat, posse interea fieri, *ut non capiam*. Est hæc exceptio de fortuna tertii. Sufficit, me persequi, neque a *coepia* occupatione desistere. Nec pungit, *coeptam occupationem* esse nihil. Addas igitur, me *continuare* animo & corpore, ut *capiam* prorsus, ni remora- ram iniicias, &, præter fas, ab apprehensione corporali me auertas. Vno

verbo: absurdum est in naturalis iuris disciplina, determinare *modum occupandi*; quod faciunt leges civiles: quæ, ob varias causas litesque præscindendas, signum euidentissimum cum apprehensione & custodia exigunt. Iure, an iniuria, nondum disputo.

§. XV.

Vnde, quid de sententia NERVÆ habendum, iudicari sine negotio potest, statuentis, *pisces qui in stagnis sunt, aut feras, quæ in siluis circumseptis vagantur, a nobis non possideri, quoniam relictae sunt in libertate naturali* (v. l. 3. ff. de acquirenda vel am. poss. §. 14.) Nerua namque filius, custodiam arctiorem desiderabat, ac *sedium iuxta positionem*, angustioremq; inclusionem. Secundum rationis simpliciora principia fat fuisset inclusisse; ex quo facto patuisset certe, me nulli alii ius occupandi permitturum; cum iam occupauerim. Arctior, an laxior custodia, *viuarium sit, an silua septa, stagnum, an piscina*? parum hic refert. Saltem non comprehendo, quomodo in naturali libertate relictae sint ferae, cum circumsepta est silua, & stagnum finitum, quod transnatare pisces nequeunt, sicuti fines circumpositos ferae, vtut laxius inclusae, ne-

nequeunt transilire. Et præpono autem statum pacatum, ac res, in quibus nulli alii ius quæsitum est. Modus occupandi, aut etiam possidendi meo arbitrio relinquitur. Ut angustius concludam constringamque mea arctius, prudentiæ relinquitur. Iam quæritur, an alteri ius sit occupandi laxè conclusum?

§. XVI.

Vt vero vnus; ita plures vnam eandemque rem possunt occupare simul. In rebus nullius corporalis prehensio necessaria non videtur. Possunt videntes & animùm habendi clare significantes communes domini fieri; ita vt nulli aliquid *prærogatiuè iuris* competat. Idque Titivs *J. P. R. G.* lib. III. cap. V. §. 14. *seq.* comprehendit bene.

§. XVII.

Quidquid auctores de rebus mobilibus atque immobilibus RITE occupandis differunt, inane existimes. Ipsa ratio ac sensus ostendunt, quid solo *visu* & animi declaratione meum fieri possit; & quid debeat manu, aut corpore simul prehendi. Multa in medio iacent, quæ non vagantur. Sese momentia atque agitantia, prehendenda sunt, fateor. Sed quomodo, quam arte,

ete, quam anguste? nemo definire, *ratione mei*, poterit. Credo suffecturum vnicuique, si intelligat, me rem hanc nullius occupatam existimare; dum animum domini habendi continuandique significo; idque clare animaduertit alter. Vt firmiter occupem, ne quis eripere illam rem vlllo tempore possit, ad rhombum non pertinet. Neque enim homines ratione præditi eripiunt inuitis, quod se putant tenere; atque in quo ipsi ius occupandi negare nemo potest.

§. XVIII.

Ergo potius tenendum, *occupationem* vel esse *principalem*, vel *accessoriam*.

§. XIX.

ILLA res per se consistens, modo sit *nullius*, aut *derelicta*: HAC rei nostræ accedens acquiritur.

§. XX.

Exemplum accessoriaræ occupationis occurrit in FOETVRA ANIMALIVM, cum vtrumque animal nostrum est, aut *admissarii* dominus nihil nobis impediementi faceffit. Alias enim *fœtus* esset potius *communis*.

§. XXI.

Occurrit quoque in ALLVVIONE, in qua *dominus* arenularum aliunde pe-

detentim decerptarum, appositarumque in meo, *ignoratur*: occurrit in ADIECTIONE TERRÆ cum *coalitione* coniuncta, quam prior dominus dereliquisse viuus sciensque, post tantum temporis spatium, merito censetur.

§. XXII.

Occurrit item in THESAVRO, ac veteri pecuniæ depositione, cuius memoria non extat; in AMISSIS & ABIECTIS, in gemmis, in INSULA, in derelicto ALVEO, nisi dominus appareat.

§. XXIII.

Vnde NOVVS ALVEVS, quem flumen per alterius agrum ruens *efficit* atque iterum *relinquit*, ad priorem, qui *cognoscitur*, rei principalis dominum pertinet. Nec omittendum, nihil nobis per *alluvionem* adiici, si noster ager certis finibus sit circumscriptus; iique fines in oculos incurrunt. Grotius distinxit inter agros *arcifinios* & *limitatos*, non bene capiens verba scriptorum rei agrariæ, ceu iam I. F. Gronovius animadvertit.

§. XXIV.

Quoniam autem sæpe fit, vt, quam rem occupavi, aut teneo, retinere nolum, sed eam pro arbitrio in alium transferre cupiam, sequitur etiam, vt modus
ac-

acquirendi dominium DERIVATIVVS sit admittendus.

§. XXV.

Hic vel voluntate domini prioris expressa, vel tacita absoluitur.

§. XXVI.

Expressa vel solis verbis indicatur, vt si quis *testetur*, se alterius gratia iure suo cedere, vel translatione possessionis, hoc est, *traditione accedente*.

§. XXVII.

Est enim TRADITIO rei corporalis & possessionis translatio cum implemento coniuncta, ad *dominium* alteri impertiendum.

§. XXVIII.

Vnde per se fluit, adesse debere TITVLVM ad transferendum dominium habilem.

§. XXIX.

Quomodo *titulus* & *modus acquirendi* discrepent §. X. monitum. Duntaxat addendum, *causas* ac *titulos*, ob quos deriuatur & traditur res ceu propria, varios esse e. g. pro empto, donato permutato, *cetera*.

§. XXX.

Fluit etiam exinde, rem requiri in traditione a *possessione* alterius *vacuam*.

Ex-

Extinguenda enim est possessio primi, ut vincat possessio posterioris.

§. XXXI.

Quæ autem personæ sint *tradentes*, quæue pollere debeant facultate tum *physica*, cum *moralis*, e capite *de pactis* præponitur.

§. XXXII.

Quibus obseruatis facile colligitur, TRADITIONEM de iure naturæ non esse absolute necessariam, quamuis per eam *longe euidentiôr* reddatur domini translatio, quam per verba sola. Vnde, quæ in contrarium affert Kulpisius in *Colleg. Grot. disp. V.* facile respondeas, dispellasque.

§. XXXIII.

Quæ de ACCESSIONE *artificiali & fortuita* iisque, quos sub his verbis latere credunt, ACQVIRENDI MODIS, *specificatione, intextura, adiunctione, confusione, commixtione, inædificatione, plantatione, satione, scriptura, pictura* aliisque, vulgo afferuntur, non tam noui acquirendi modi sunt, quam acquisitionum occasiones, vnde dominium occupatione, aut partium consensu, aut, uti infra clarebit, iuris ciuilis auctoritate saepe oritur, recteque hac parte *Theophilus Gerhardus*
Ti-

Titius ratiocinatur, cui nostram obseruationem potissimum debemus.

§. XXXIV.

Quod si enim curate eius generis **ACCESSIONES** circumspeciamus, elucebit sane, non tam per illas transferri dominium, cum consensus de eo transferendo deficiat, quam **COMMVNIONEM** oriri naturaliter, a qua deinde in societatem incidentes aut suo, aut alieno arbitrio resiliunt, & si *auelli* singula possunt, suum unicuique restituunt, vel, ubi *separatio* locum habere nequit, in alterum integra transcribunt.

§. XXXV.

Per **COMMVNIONEM** intelligitur duorum pluriusue dominium coniunctum pro indiuiso: quamlibet vnusquisque rei suæ dominium retineat; adeoque *communio* improprie dicitur. Quod vt intelligatur rectius, faciamus de singulis periculum.

§. XXXVI.

SPECIFICATIO ex materia in totum, aut pro parte aliena nouam speciem efficit, sine domini materiae consensu. Nam qui consentiunt, in **COMMVNIONEM PROPRIAM** consulto veniunt.

§. XXXVII.

§. XXXVII.

Qui *rem suam* immutat, dominium iam habet, qui *materiam alterius* fabricandam & poliendam suscipit suasque operas locat, de dominio acquirendo non cogitat.

§. XXXVIII.

Ergo quæritur, quis *primo casu* acquirat nouæ speciei dominium? Icti Romani varia excogitarunt. Notæ enim sunt *Sabinianorum* & *Proculeianorum* lites, (*) nota est decisio Justiniani. Omnium simplicissime fecissent, si statuisent *communem*, & ni placuisset coniunctio, dominium specificanti adtribuissent indistincte, refuso materiæ domino pretio, quæ est sane *fungibilis*, nullamque ordinarie *affectionem* complecti videtur.

(*) Schola PROCULEIANORVM putabat, formam operi *substantiam* tribuere, non materiam: idque e Stoicorum doctrina fluxit. Saltem Seneca Stoicus *epist.* 88. *Ligna*, inquit, *NIHIL nauis conserunt, quamuis non fiat nauis sine lignis.* SABINIANI vere & CASSIUS formam operis e materia duci credebant, quod l. 7. §. 7. ff. de acqu. rer. dom. innuit. IVSTINIANVS, vt herciscundus, CASSIUS sententiam sectatur, eo respicien-

do potissimum, an ad materiam pristinam possit reduci res informata effictaque?

§. XXXIX.

Eadem decisio in ADIVNCTIONE, INTEXTURA, PICTURA, SCRIPTURA, EDIFICATIONE sequenda est, si separari commode nequeant intexta, adiuncta, adificata. Canon vulgaris: *accessorium sequitur suum principale* & *utenti* bus aliquando suggestit.

§. XL.

Nec alia circa IMPLANTATIONEM & SATIONEM sententia excogitari debet.

§. XLI.

Adest hic, *separatione* non obtinente, *eadem communitio*: a qua, si recedunt, omnium optime res fungibilis in eadem quantitate & qualitate plantantibus & ferentibus restituitur, aut, quod fundi domino deest, puta, si vili frumento contemptisque plantis confectus sit ager, eius pensatio fit.

§. XLII.

In CONFUSIONE, aut MIXTIONE rerum liquidarum & aridarum communitio obtinebit itidem. In diuisione *proportio* inter res confusas & mixtas obseruabitur.

§. XLIII.

§. XLIII.

Ex quo dilucide apparet, accessiones has omnes *acquisitioni deriuatiue* demum occasionem præbere, quæ partim æquitate ipsorum *sociorum*, partim *arbitrorum* definienda.

§. XLIV.

Magis controuersum obseruatur, possitne dominium per TESTAMENTVM valide de iure naturæ in alium *deriuari* ac transferri? Quæ vt decidatur quæstio, ante omnia definitio *testamenti* est consideranda.

§. XLV.

Et est vero *id* declaratio voluntatis nostræ de successione in bona nostra, post mortem nostram, reuocabilis tamen, ex qua aliis demum ab obitu nostro ius validum enascitur.

§. XLVI.

Vnde decipitur *Grotius*, qui testamentum *alienationem* dixit in mortis euentum, *retento* interea iure possidendi & fruendi. Quem recte propterea illustris *Cocceius* castigauit. Neutiquam enim quæstio est, quæ *definitio nominalis* Testamenti queat exstrui; sed quæ sit illa, quam nunc ex iure Romano approbamus; cui plerique robur solent adtribuere immutabile ex iure *necessa-*

rio naturali : illudque pro TRANSLATIVO acquirendi modo venditant, & alienatione prorsus firma.

§. XLVII.

Sed alienatio vero minime potest esse, vbi nihil transfertur viuo testatore in hæredem, sed is omnia plenissimo domini iure retinet, donat, in alium pro arbitrio ex post facto transfert, *hæredi* declarato adimit : vt taceam, in huius esse potestate, repudiare post mortem testatoris sibi destinata hæreditatem ; ita vt ne momento quidem possessor, vel dominus sit.

§. XLVIII.

Quæ aliæque obseruationes efficiunt, vt proposita quæstio de TESTAMENTORVM firmitate ex iure naturæ merito negetur : quamlibet nemo sit dicturus, *testamenta prohiberi.*

§. XLIX.

Quod si enim testamentum alienatio non est inter viuos, non erit quoque alienatio inter mortuos. Incomprehensibile est, quomodo post mortem testatoris, qui dominium amplius & voluntatem non habet, alienatio & traditio capere INITIVM queat.

§. L.

Donatio mortis causa nobis non ob-

obest, utpote quæ reuera est donatio inter viuos, ac conditionalis: quod obseruarunt, illustres Viri *Cocceius & Thomafius.*

§. LI.

Multo minus obest, quod aiunt, donationem sæpe *conditionaliter* fieri. Haud negamus hoc, utut negamus, testamentum esse *donationem conditionalem*: quia reuocari quocunque tempore potest: in conditione expectandum est, donec impleatur, vel non.

§. LII.

Potestas alienandi vero in vltimo mortis articulo frustra vrgetur. Non enim hic quæritur de *potestate morientis*, qui adhuc *viuit*, sed mortui, cuius ut omnia iura, ita dominium expirauit. Qui autem adhuc spirat, omnia sibi reſeruat, nec quidquam immutabili ratione transfert, si propositum ipsi sit, condere testamentum.

§. LIII.

Vnde diuisiones & parentum dispositiones secus sentientes non iuuant, utpote quæ *actibus inter viuos* merito accensentur.

§. LIV.

Relinquiturque, ut omnis de TESTAMENTIS, quibus vniuersa bona, &

CODICILLIS, quibus pars eorum in alium post mortem transfertur, dispositio e iure ciuili oriatur: quod etiam prastantissimus Ictus *Bynkershœckius* Lib. II. obseruat. 2. agnouit.

§. LV.

Vti vero ex antecedentibus satis elucet, quomodo translatio dominii *expressis verbis* fiat; ita iam declarandum est, quomodo TACITE contingat.

§. LVI.

Et talis modus *VSUCAPIO* est, quæ non tantum iuri naturæ *non repugnat*; verum etiam eo *firmatur*.

§. LVII.

Neque enim dubium est, qui, si *cur expressa* conuentione extinguuntur & transferuntur iura nostra; ita deleantur *tacita*.

§. LVIII.

Et tacita autem conuentio cum ratione intelligitur, vbi longo, & quod memoriam hominum excedit, tempore rem meam in manibus aliorum relinquo, siue intelligam, vbi sit, siue nesciam. Si enim prius, cur non repeto? Sin posterius, multo magis colligitur, me propterea accuratam inquisitionem non instituisse, quia pro derelicta habui, nec habere, aut retinere amplius cupio.

§. LIX.

§. LIX.

Cui non aduersatur, me *timuisse* forte alterius *potentiam*. Neque enim verisimile fit, intra tantum temporis spatium, timorem nunquam cessasse, neque ullum habendi indicium me prode-
dere quiuisse.

§. LX.

Voluntas, quæ, post tantum ætatis interuallum, ostenditur, non magis efficax est, quam voluntas retinendi donatum, posteaquam ius meum expressis verbis transtuli. Quod contra NON-
NVLLOS obseruandum, qui eius farinae argumento vtuntur.

§. LXI.

Vt taceam, in *re immobili* exemplum vix dari, vt resciscere longissimo tempore non potuerit dominus, vbi res sua sit. In *re mobili* autem, etsi forte contingere potest; tamen a vero alienum est, me dominium *post ævum* rite posse *probare*. Non esse autem & non apparere in moralibus habentur perinde.

§. LXII.

Inde per se concidunt, quæ de *bona fide & titulo iusto* in medium feruntur. Cum enim non extet memoria,

P 4

nec

nec mala fides, nec titulus iniustus poterit demonstrari.

§. LXIII.

Litterarum monumenta non sufficiunt, quia ex illis, illustri *Thomasio* ad stipulante, tantum probatur dominium præteritum, non præsens.

§. LXIV.

An autem in præscriptione DEBITI litterarum & instrumentorum possessio præsumtionem derelictionis elidat, res altioris indaginis est: etsi idem erudite affirmatur. Saltem id dubii & quæstionis remanet, quare tanta temporis intercapedine non produxerim instrumenta? & an nunc, post tot sæcula elapsa, præsumi possit, me meosque non dereliquisse creditum. Minimum actus & negotia humana, atque hominum natura, etiam in hoc exemplo, ubi repetendi voluntas non apparet clarius, *derelictionis* verisimillimam *coniecturam* suppeditare videntur. Potest namque aliquis ignorare litteras, unde obligatio ortum traxit; aut si cognoscat, bona fide existimare, non curare id debiti creditorem, qui longissimi temporis interuallo nec monuit, nec numum exegit unum. Sed cogitandum tamen ulterius.

§. LXV.

§. LXV.

Dumque sic cogitamus, SVCCES-
SIONES interea AB INTESTATO examinabi-
mus, quas ad vnum fere omnes pro *mo-
do acquirendi deriuatio*, ex tacita, vel
PRÆSVMTA voluntate orto, venditant.

§. LXVI.

Sed cum mortui, quemadmodum
supra ostendimus, nulla amplius volun-
tas vera sit, nullum ius, nullum domi-
nium, cadet etiam SVCCESIONVM AB IN-
TESTATO firmitas: quam a præsumta vo-
luntate defunctorum arcessunt: cor-
ruetque simul TESTAMENTVM, quod ex-
cogitauere, PRÆSVMTVM. Nihil e-
nim præsumi potest, quod fieri nequit
verisimiliter.

§. LXVII.

Quod vero de liberis omnes fe-
re gentes consentiunt, ex *æquo* PAREN-
TVM *communiqué* VOTO est, qui bene cu-
piunt suis; dulcique desiderant officio
fungi; quod commune votum respici-
unt imperantes in ciuitate, ne insolita
præcipere videantur: ex quo tamen
neutiquam inferendum, adesse hic ar-
gumenta cogentia, vt liberis necessario
sit hæreditas relinquenda. Nam etsi il-
li alendi sunt, quamdiu sibi ipsis prospici-
cere nequeunt; vix tamen consequi-

tur, durare obligationem post mortem; ac multo minus, peccare Parentes, si aliis opes suas tum inter viuos, tum mortuos destinarent. Quidquid in fauorem liberorum, aliorumque dispositum inuenitur, *arbitrio* legislatorum, in medio ciuium bona relinquere nolentium, tribuendum est: quod variat, nec vsquam fere locorum inter se concordat. Etiam Africani fratribus, non autem liberis copias ac facultates suas post mortem adsignant, quod ex itinerrario *Bosmanni* mihi innotuit, quem videtis.

§. LXVIII.

Vnde relinquitur, non dari de iure naturali nostro legitimam: licet præterire quoscunque, licet præferre externos suis. Quæ forte oriuntur turbæ, oriuntur ex accidenti. Non læditur *contradicentium ius conuatum*, non etiam *acquistum*.

§. LXIX.

Hicse adnotatis palam tandem fit, *duos* tantum acquirendi dominium modos esse, *originarium*, qui est OCCUPATIO, *deriuatiuum*, qui est PACTVM, quam interdum a tergo sequitur, TRADITIO.

§. LXX.

§. LXX.

DOMINIVM autem, quod nunc plenius definiam, ius in rem est, ob quod res corporalis nostra dicitur, eoque modo non pertinet ad alium, quo pertinet ad nos. Nostrum vero huiusmodi rei qualitatem ponit, esse vt possit nostra.

§. LXXI.

Hæc in eo consistit, vt occupari & custodiri iuris intellectu possit, nec sit inexhausti vsus. De cetero nihil interest, *mobilis sit, an immobilis, fungibilis, an non fungibilis, sacra, an profana, sancta, an religiosa, publica, an privata, singularis, an vniuersalis*: sunt enim hæc voces vnius tantum rei variæ denominationes; de quibus nonnihil iura ciuilia disponunt.

§. LXXII.

Quæ tali *habilitate* destituuntur, non etiam sunt in dominio, sed sensu negante communes, aut potius nullius in singulari.

§. LXXIII.

Vnde MARE magnum, siue Oceanus, AER, LVMEN, CALORQUE SOLIS in genere, in dominio non dicuntur esse.

§. LXXIV.

De OCEANO clarissimus *Bynckersbækius* aliam rationem suppeditat, eumque

que dominio exemptum credit, non, quia *occupari* non potest, sed quia non est *retentus*, nec *retineri* potest. Quod profecto vel eodem recidit, vel inane ius est, quod cum facto oritur & perit, recte arguente acutissimo *Titio*: vt silentio inuoluam, *possessio*is haudquam eam videri vim, vt ab eius duratione *dominium* sit suspendendum, quid? quod cum conditio perpetuæ possessionis naturæ hominum repugnet, hinc perperam ad iurium humanorum durationem possessio abscisserequitur. Cl. *Thomasius* paullo aliter *Bynkershoekium* premit in notis ad *HVBERI* ius civitatis p. 455. seq. sed negat tamen imprimis, possessionem iure gentium animo retineri non posse; quod & *Tuius* facit in dissertatione: *de dominio in rebus occupatis ultra possessionem durante*, §. LXXV.

Causa, quæ doctissimum *Belgam* impulit, vt ita rationes subduceret, ea fuit, quod ex Romana iurisprudencia obseruasset, *amissa possessione* amitti ferarum *dominium*: quod est, petere id, quod est in principio. Quæritur enim primo, sitne hæc ratio naturalis? deinde, sitne sola, quam habuere iuris Romani architecti? Primum & posterius infra negabimus. Utque

Vtque, quod res est, dicam, tota hæc mihi lis de *maris dominio* eiusque caussa inanis fere videtur. Plerique enim, immo omnes in eo consentiunt, oceanum magnum non esse in proprietate vniuersim; & de eius rei CAUSSA duntaxat disputant. Vnius autem rei plures esse caussa possunt: hinc optimum factu, vt coniungantur plures, & sic tota controversia mox dissipabitur in auras.

§. LXXVI.

Quin enim maris, aeris, luminis calorisque solis particula, qua littora alluit ac *rebus nostris* comparate observatur *coniuncta*, in publico priuatoque dominio sit, aut esse possit, nemo forte cum ratione dubitat.

§. LXXVII.

Sed cum id, quod nostrum est, ad nos cum plenissimo effectu pertineat, consequitur, vt dominium complectatur cum *proprietate* etiam UTILITATEM.

§. LXXVIII.

Consequitur, vt alios a re nostra EXCLVDERE eaque abuti possimus.

§. LXXIX.

Consequitur, vt rem amissam a quocunque possidente VINDICARE queamus.

§. LXXX.

§. LXXX.

Consequitur, vt de illa & circa illam quam liberrime inter viuos *disponamus*.

§. LXXXI.

Etsi enim *D. Titius* existimat, alienationem, aut imminutionem rerum nostrarum, non tam ex *dominio*, quam *libertate* non restricta *oeconomica* pendere; puto tamen litem non esse magni momenti. Ea propter enim libertas ordinarie non restringitur, quia *domini* sumus, ac res nostro subiecta arbitrio inuenitur.

§. LXXXII.

Constituta autem hac libertate, *dominium* vel retinemus *plenum*, vel *minus plenum*.

§. LXXXIII.

MINVS PLENVM est, cum alios in partem *dominii* admittimus, eoque illud diuidimus. Inde in *directum* & *utile* distinguitur a Doctoribus Barbaris. Neque enim vox ^{cabulum} *directi* Latinum est, sed Teutonicum. Qui enim hoc *dominio* pollet, iura habet quaedam *Rechte*, vt vel seruitia exigat, vel pensiones, *cetera*: qua de re consulenda est dissertatio in *Gundlingianis part. XII. obs. 5.*

§. LXXXIV.

§. LXXXIV.

VTRVMQVE variis sæpe conuentio-
nibus circumscribitur: quod in *feudo*
emphyteusi & *superficie* cernitur.

§. LXXXV.

Aliquando vero fit, vt non tam
pars domini transcribatur, quam facul-
tas emolumentum inde percipiendi. Ex
quo *seruitutes* oriuntur.

§. LXXXVI.

SERVITVS inuoluit ius in re aliena
vel *personæ*, vel *rei*, possessoribus ad ali-
quam vtilitatem concessum. Vnde ser-
uitus *personalis* & *realis*.

§. LXXXVII.

PERSONALIS species *ususfructus*, *u-*
sus, *habitatio* vulgo habentur: quamuis
plures addi possint.

§. LXXXVIII.

VSVSFRUCTVS, VSVS & HABITATIO
gradu differunt. Ille *usum* & *fruitionem*
rei fere liberam *salua substantia* conti-
net. Hic ad *necessitatem* restringitur. Ha-
bitatio vero minus *usufructu* ius est, ac
maius *habitaculi*, seu *ædium vsu*. Quod
pactis & lege ciuitatis copiosius deter-
minatur. Nam cum hæc omnia ab ar-
bitrio pendeant, non est putandum, *u-*
sumfructum iuris Romani aliaque in-
uen-

uenta, ita esse rationi consentanea, vt nihil addi, nihil etiam demi possit.

§. LXXXIX.

Vti vero vsusfructus verus potest constitui; ita dubium non est, quin paciscentium facultati relictum sit, velintne etiam in re fungibili inducere *quasi vsusfructum*. Lex & pacta *entia noua iuridica* efficiunt.

§. XC.

IN SERUITVTIBVS REALIBVS, etfi considerationem personæ, cui ius conceditur, non excludimus; inprimis tamen rem & rem, ac prædia inter se contendimus, vt vnum per alterum vel vtile fiat, vel melius.

§. XCI.

Quod non adeo videtur absolum, ceu nonnulli existimant. Neque enim aliter fieri pacta possunt, quam res seruiens, &, cui seruitur, secundum propositum paciscentium, patiuntur,

§. XCII.

Ceterum *seruitus realis* vna est. *Relationes* vero, seu comparationes diuersæ nouas distinctiones, *urbanas rusticasque* cum variis nominibus pepererunt: quæ in iure priuato explicatiuis traduntur.

§. XCIII.

§. XCIII.

Quemamodum vero, ob utilitatem, alteri in re mea permitti facultas potest; ita ob securitatem *crediti* simile quodantenus ius alteri interdum permittitur. Quod in PIGNORIBVS videre est.

§. XCIV.

Iura *personarum* reliqua & obligationes res nostras respicientes, & in commutationibus obuias, post tractationem de pretio, iustrabimus.

§. XCV.

Saltem quid de POSSESSIONE in nostra disciplina tenendum, adhuc indicandum restat.

§. XCVI.

Et hæc vero, quomodocunque consideretur, FACTVM est, sed vnde sæpe *ius* resultat, vti ex pacto.

§. XCVII.

Intuitu occupationis namque in re nullius, aut ratione traditionis iusto titulo innitentis, *ius in rem*, vel *in personam*, quod adest, *firmat*, nonnunquam etiam pro eo *coniecturam* suppeditat, *idque probat*. Est enim, verba clarissimi *Titii* sector, *maxime naturale*, ut *ei*, qui *hactenus sibi ius asseruit atque actus possessorios exercuit*, tandiu illud *tribuamus*,

Q

mus,

*mus, donec alius contrarium probauerit, Vnde possidens re quoque vitur, cer-
toque sensu ius indipiscitur in rem.*

§. XCVIII.

Probante contrarium altero vi-
dendum, sciueritne *possessor* verum rei
dominum, ius suum vrgentem, an igno-
rauerit?

§. XCIX.

*Priori casu MALÆ FIDEI, posteriori
BONÆ FIDEI POSSESSOR* emergit.

§. C.

VTERQUE ad restitutionem, sine vl-
lo veri domini detrimento, tam *rei ex-
tantis, quam consumptæ, obstringitur: bo-
næ fidei, quoad factus est locupletior;
malæ fidei vero, quia in dolo est, aut sal-
tem in culpa, & mora, ab omnimoda
restitutione liberare sese vix poterit:
quanquam non est diffitendum, difficile
videri probatu, quantum quis factus sit
locupletior.*

§. CI.

Barbeyracii philosophia nullius hic
momenti videtur, existimantis, etiam le-
gitimum dominum vindicantem ad sol-
vendum bonæ fidei possessori pretium,
quod pro re possessa dedit, indistincte
obligari, quia hic *domini personam* ges-
sisset.

§. CII.

§. CII.

Repugnat quippe, rem meam emi, aut denuo parari, vt *alienam*. Videat bonæ fidei possessor, vnde, quod sibi abest, recipiat. Minime enim concludit, bonæ fidei possessorem neque in dolo, neque in culpa existere. Esto. Sed nec Domino vero aliquid adtribui doli negligentiaque potest; ac plus interea videtur valere, quod est in *veritate*, quam in *opinione*. Bonæ fidei possessor autem tantum *opinione* fuit dominus; ceu in dissertatione *de rei vindicatione cap. II. §. 24.* Aliud foret, si rem perituram mihi seruaret quisquam: tum enim & *iustitia* & *æquitas* præcipiunt diuersum. Quod iam *Grotius* obseruauit Lib. II. cap. X. n. 10.

§. CIII.

Qui non restituit, aut restituere non vult, pro re nata vel lædit alios, & intolerabiliter immodestus est, vel pacta violat, & manifeste euadit iniustus.

§. CIV.

Vt vero *pactum vniuersale* ratione huius obligationis cum *Grotio* & *Puffendorfio* statuamus, nec videtur necesse, nec fieri potest. Fluunt omnia ex ipsi-

Q 2

us

us *dominii natura*, quam copiose considerauimus.

§. CV.

Exinde tamen vix consequitur, dominum non obligari ad *IMPENSAS vtilis* quandoque & *necessarias* (*) reparandas. Vti enim nemo cum damno alterius locupletior fieri debet; ita illud cum possessoris, siue sit bonæ fidei, siue malæ, iniuria fieri nequit. Neque enim etiam postremus sua videtur donasse, si rationem naturalem audiamus, & a ciuitatis dispositione *poenali* præscindamus. *Voluptarias* vt tollat vterque, cum *commode* fieri potest, æquum videtur. Neque enim æmulationi, seu inuidiæ fauet lex naturæ. Sed fac, dominum & voluptarias impensas, quæ auferri de cetero possunt, retinere cupere; & tum refundat is oportet, quod deest sumtus facienti, non autem, quanti putat *retentor*, aut quanti eius interesse credit *possessor*. Sicuti namque dominus adfirmabit forsitan, *voluptariarum*, vtpote *superuacuarum*, nullam dari, ratione sui, certam æstimationem; ita possessor, auferendi facultate pollens, ostendere sine dubio poterit, quanti constiterit impensum sibi: cuius reparationem non, nisi iniquissime, detrectaturus esset retentor dominus